

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет аудіовізуального мистецтва

Кафедра мистецтвознавства

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за спеціальністю
021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»,
галузь знань 02 «Культура та мистецтво»

Харків
2023

УДК 75.03
У 45

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 12 від 25.05 2023 р.)

Рецензенти:

Соловйова Ю.О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фотомистецтва та операторської майстерності Харківської державної академії культури

Паньок Т.В. кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор кафедри образотворчого мистецтва ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Укладач:

Мархайчук Наталія Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент

У 45 **Українське мистецтво у світовому контексті** : програма та навчально-методичні матеріали для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», галузь знань 02 «Культура та мистецтво» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т аудіовізуального мистецтва, Каф. мистецтвознавства ; [уклад. Н. В. Мархайчук]. Харків : ХДАК, 2023. 33 с.

Курс покликаний сформувати систему теоретичних знань в галузі пластичного мистецтва України в контексті її історико-культурних процесів, необхідних для розуміння специфіки мистецьких процесів у різні епохи; розуміння генези та еволюції мистецьких стилів в образотворчому мистецтві в українських землях в умовах різних епох, їхніх характерних ознак та представників (персоналії); цілісне уявлення про характер та сутність мистецьких процесів, що відбувалися на території сучасної України, осмислити їх розвиток в загальноєвропейському та вітчизняному історико-культурному та мистецькому контекстах.

Видання містить програму курсу, теми семінарських занять, тематику самостійної роботи, рекомендації до виконання контрольної роботи, перелік питань для самоперевірки, список рекомендованої літератури.

Для викладачів, здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем.

УДК 75.03(073)

© Харківська державна академія культури, 2023 р.

© Мархайчук Н.В., 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	10
Семінар 1. ДИСКУРС НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	11
Семінар 2. МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ Х – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ. В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	12
Семінар 3. МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ XVII – СЕРЕДИНИ XIX СТ. В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	15
Семінар 4. МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ XX СТОЛІТТЯ	17
Семінар 5. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА У XX – ПЕРШІЙ ЧВЕРТІ XXI СТ.	20
ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	22
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ / РЕФЕРАТУ	23
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	25
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
Основна	27
Додаткова	28

ВСТУП

Загальний обсяг дисципліни -- 3 кредити ЄКТС (90 годин, з яких 30 голини аудиторної роботи, а 60 годин – об'єм самостійної роботи студента).

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни. Вивченню курсу мають передувати, або вивчатися паралельно, такі дисципліни, як Історія України, Філософія, Історія світової / української культури, Історія мистецтва.

Мета курсу: розширити розуміння фахової предметної області у галузі загальної мистецької культури та візуальної грамотності, а також сформувати систему теоретичних знань в галузі пластичного мистецтва України в контексті її історико-культурних процесів, необхідних для розуміння специфіки мистецьких процесів у різні епохи; розуміння генези та еволюції мистецьких стилів в образотворчому мистецтві в українських землях в умовах різних епох, їхніх характерних ознак та представників (персоналії); цілісне уявлення про характер та сутність мистецьких процесів, що відбувалися на території сучасної України, осмислити їх розвиток в загальноєвропейському та вітчизняному історико-культурному та мистецькому контекстах.

Статус дисципліни: вибіркова дисципліна циклу загальних (гуманітарних та соціально-економічних) освітніх компонент.

Студент, який прослухав курс, має навчитися аналізувати фахову літературу з курсу, співставляти думки різних дослідників стосовного однієї епохи, доби, пам'ятки, тощо; робити комплексний аналіз запропонованої пам'ятки, при якому показати розуміння культурних та мистецтвотворчих процесів доби; відмічати елементи впливів інших культур на дану пам'ятку (при аналізі ілюстративного матеріалу); грамотно викладати отримані знання (в усній та письмовій формах), а також аргументовано доповідати результати власних спостережень; використовувати необхідну термінологію та методологічні підходи при розкритті поставлених питань та аналізі мистецьких пам'яток; самостійно узагальнювати й аналізувати набуті знання з історії мистецтва, причому не лише на основі матеріалів навчального курсу, але й отримані у ході засвоєння інших навчальних дисциплін.

Успішне опанування навчального курсу має сприяти формуванню навичок характеристики стилів та напрямів в українському мистецтві; комплексного аналізу художнього твору; володіння необхідним термінологічним апаратом.

Форми навчальної роботи: лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів, консультації. Лекційні заняття мають інтерактивний пізнавально-прикладний характер. Семінари проводяться у формі ситуаційних завдань, коучингу, тощо.

Методи навчання. Основними методами навчання мають виступати як традиційні методи викладання, так і методи, які забезпечують інноваційну модель проблемного навчання. Зокрема, це такі, як проблемний метод (метод проблемного викладання); частково-пошуковий метод; (евристичний); інтерактивний метод; пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний);

репродуктивний, дослідницький. Також під час викладання предмету викладач має, по можливості, використовувати індивідуальний (особистісний) підхід до студентів, який є основою особистіснозорієнтованого навчання

Форми контролю: поточний, проміжний, підсумковий, завдання самостійної роботи (у тому числі, відповідно до рекомендацій кафедри, контрольна робота).

Завданням *поточного контролю* рівня знань є перевірка вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, формування навичок самостійної роботи з текстами та спроможності їх осмислення та інтерпретації; навичок усної самопрезентації. Здійснюється під час аудиторних занять. На лекціях експрес-контроль (тестування, перевірка засвоєння ілюстративного матеріалу) проводиться наприкінці пари. На семінарах оцінюються виступи за питаннями, що винесені на самостійну роботу, активність участі в диспутах, дискусіях тощо.

Проміжний контроль рівня знань передбачає перевірку виконаних протягом відповідних тем/модулів завдань самостійної роботи студентів (контрольних робіт, наукових рефератів, анотування додаткової літератури, презентацій тощо) та здійснюється під час проведення модульно-тематичних атестацій. Атестація (за потреби) передбачає індивідуальну перевірку знань ілюстративного матеріалу курсу, уміння його проаналізувати та вписати в контекст доби (епохи), стилю, творчості майстра тощо.

Рубіжні етапи контролю знань передбачені у формі усного опитування на семінарських заняттях, поточного тестування, перевірки якості виконання завдань самостійної роботи студентів (конспектів, анотацій рекомендованої до вивчення літератури) під час атестацій.

Підсумковий контроль виконується з метою оцінювання рівня знань, вмінь і навичок, отриманих студентом протягом семестру. Система підсумкового контролю передбачає оцінювання рівня знань всіх тем дисципліни. Загальний бал складається з суми балів з усіх видів навчальної роботи згідно із структурою залікових кредитів та балів, отриманих під час іспиту/заліку (відповідно до навчального плану). Іспит проводиться у формі, затвердженій на засіданні кафедри (усній, письмовій, тестування). Студент допускається до іспиту за умови виконання усіх навчальних завдань і наявності позитивних результатів з усіх форм поточного та проміжного контролю. Кількість балів, які студент може отримати за результатами підсумкового контролю, не може перевищувати 25 % від загальної кількості балів (100 балів).

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі **заліку**.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

З огляду на лаконічність курсу, програма дисципліни складається з двох тематичних розділів:

1. Українське мистецтво від давнини до кінця XVIII ст., який охоплює підрозділи з історії прадавнього мистецтва в землях України (до X ст.), мистецтва княжої доби (X—поч. XIV ст.), мистецтво українських земель доби пізнього середньовіччя (XIV—поч. XVII), мистецтво доби бароко (XVII—XVIII ст.)

2. Українське мистецтво XIX – початку XXI ст., який охоплює підрозділи з історії мистецтва Імперського періоду, радянського часу, пострадянської доби.

Зміст програми обумовлений пріоритетним значенням принципу єдності теоретичного і історичного підходів до процесів становлення і розвитку образотворчого мистецтва України та визначення його національної специфіки. Значна роль в програмі курсу належить аналізу питань специфіки функціонування загальних естетичних, мистецьких, історико-культурних та ін. принципів на різних етапах культурно-історичного та мистецького розвитку України, осмисленню проявів модусу національного в конкретних пам'ятках історії образотворчого мистецтва та архітектури.

РОЗДІЛ 1.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО ВІД ДАВНИНИ ДО КІНЦЯ XVIII СТ.

Тема 1. Прадавнє мистецтво на території сучасної України. Предмет та завдання курсу. Національна ідентичність як наукова проблема культурології та мистецтвознавства. Модус національного в контексті українознавства. Втрата ідентичності та «білі плями» в історії художньої культури

Мистецтво палеоліту на території України: знахідки Мізинської, Межиріцької та ін. стоянок. Кам'яна Могила. Мистецтво неоліту та міді-бронзи на території України. Трипільська культура (будівництво, живопис, антропоморфна пластика, кераміка). Мистецтво скіфо-сарматського світу. «Звіриний стиль» (дрібна пластика і художні вироби скіфів, сарматів, кіммерійців). Інкрустація та поліхромія сарматських художніх виробів. Кам'яні антропоморфні стели індоєвропейців. Світоглядно-теологічні основи християнського мистецтва. Ранні ікони на території теперішньої України.

Тема 2. Мистецтво княжої доби. Особливості храмів київської та чернігівської архітектурної шкіл. Культова архітектура Володимира-Волинського, Галича та ін. Система розташування, художнє вирішення мозаїк та фресок Софії Київської. Декоративно-монументальне мистецтво доби. Етапи розвитку ікони XI – початку XIV століть. Домінування візантійської художньої мови та образності і гуманістична тенденція в давньоруському мистецтві. Відмінності української ікони від візантійських та російських зразків. Скульптура та мистецтво рукописної книги. Особливості давньоруської мініатюри.

Тема 3. Мистецтво Пізнього Середньовіччя та Ренесансу. Фортифікаційне будівництво XIV – поч. XVI ст.. Мотиви готики в архітектурі західноукраїнських міст. Монументальний живопис та іконопис XIV – XVI ст. Значення іконостасу в інтер'єрі православного храму. Стильові трансформації у скульптурі – від романських до готичних форм. Рукописна книга та гравюра стародруків XIV – поч. XVI ст. Виникнення та розбудова Львову. Творче поєднання в українській архітектурі Ренесансу європейського досвіду з національними традиціями культурного розвитку (Ансамбль Успенської церкви Ставропігійського братства). Ренесансні впливи і традиційні норми українського дерев'яного храмового зодчества. Основні стильові чинники української скульптури другої половини XVI – першої половини XVII ст. Різьба іконостасів: від площинного рельєфу до ажурно-просторових рішень. Означення європейської традиції в українському живописі. Виникнення жанрів станкового живопису в українському мистецтві: портрет, історичний, батальний жанри. Самобутність ренесансної української ікони. Оформлення книги та стародруки Ренесансу.

Тема 4. Мистецтво доби Бароко. Специфіка бароко в архітектурі західноукраїнських земель. Формування українського бароко як виразника національного менталітету і віри у здійснення державницьких ідей. Складові елементи нового стилю: давні традиції, дерев'яна архітектура, п'ятидільні церкви, впливи сусідніх країн. Вплив дерев'яної архітектури на формування національного варіанту бароко в архітектурі. Мазепінське бароко у Чернігові та Києві; утвердження національного стилю в конструктивному і художньому рішенні монументальних споруд. Архітектура Слобожанщини другої половини XVII ст. Творчість Й. Пінзеля. Рококова пластика в центральних регіонах. Еволюція монументального живопису. Ансамбль настінних розписів Троїцької надбрамної та Успенської церков Києво-Печерської лаври. Розвиток іконостасу: еволюція конструктивної системи та іконопису. Становлення та розвиток станкового живопису XVII – поч. XVIII ст. Вплив європейських художніх центрів на розвиток живопису в Україні. Героїко-монументальне спрямування барокового малярства. Відхід від старої іконописної традиції під впливом європейського живопису. Портретний жанр в українському малярстві XVIII ст. «Золотий вік» української гравюри. Розвиток естампу та прикладної графіки. Народна гравюра. Народна картинка (Козак Мамай та інші етнообрази).

РОЗДІЛ 2.

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО XIX – XX СТ.

Тема 5. Українське мистецтво XIX ст. Розвиток українського мистецтва в XIX столітті. Особливості поширення класицизму в різних регіонах України. Класицистична архітектура в українських містах (Львів, Одеса, Полтава, Київ, Харків та ін.). Розвиток скульптури та живопису: становлення класицистичної школи. Жанрово-тематична специфіка образотворчого мистецтва. Творчість А. Лосенка, Д. Левицького, В. Бровіковського в контексті історії українського

мистецтва. *Романтизм* як антипод класицизму, як особливе світовідчуття, «нова художня манера». Особливості українського романтизму XIX ст.: співіснування романтизму та реалізму в українському мистецтві другої половини XIX століття. Український романтизм 1830-х – 1860-х рр.: національне забарвлення як основна відмінна риса романтизму в українському мистецтві. Т. Г. Шевченко як ключова фігура в українському мистецтві 1840-х – 1850-х рр.: жанровий та стильовий аспекти творчості. Послідовники Т. Г. Шевченка (Л. Жемчужников, І. Соколов, К. Трутовський). Фольклор як цінність романтичної естетики. Романтичний герой в народній картині. *Реалізм* як творчий метод. Специфіка формування основ реалістичної естетики (залежність від романтичної чуттєвості та зв'язків з народною творчістю). Діяльність товариства пересувних виставок (ТПВ) в Україні та активізація художнього життя. Активний розвиток побутової картини, краєвиду та портрету. «Українська тема» в творчості передвижників та їх послідовників. Формування національної школи пейзажного живопису у другій половині XIX ст. Нові тенденції та національні традиції в монументальному живописі другої половини XIX століття. Реставраційні роботи у Кирилівській церкві. Значення ансамблю розписів Володимирського собору для підйому рівня художньої культури в Україні.

Тема 6. Українське мистецтво кінця XIX – початку XX ст. Розмаїття напрямів та стилів в українському мистецтві кінця XIX – початку XX ст.; їх вплив на творчість видатних українських митців. Неокласицизм в архітектурі та образотворчому мистецтві кінця XIX – початку XX ст. Розвиток художніх принципів модернізму в українському мистецтві. Засвоєння домінант імпресіонізму та постімпресіонізму українськими митцями. Впливи імпресіонізму та постімпресіонізму на становлення творчої манери М. Бурачека, О. Мурашка, О. Новаківського, І. Труша, майбутніх майстрів авангарду та ін. Риси імпресіонізму та постімпресіонізму в ліричних пейзажах М. Бурачека, П. Левченка, А. Маневича, І. Похитонова та ін. Підґрунтя для поширення принципів сецесії в українському мистецтві; його своєрідність як нового стилю. Архітектура стилю модерн: провідні принципи та їх втілення в міському середовищі. Проблема національного стилю і форми на межі XIX – XX ст.: фольклоризм, стилізування, діалог з традицією (С. Васильківський, М. Самокиш, О. Сластьон, Ф. Кричевський). «Український стиль» в архітектурі. Будинок Полтавського земства: архітектурний облік та художнє оформлення. Співіснування в творчості митців початку XX ст. реалізму та нових тенденцій – постімпресіонізму, символізму, модерну. Особливості художньої образності модерну та символізму в українському мистецтві. Образи героя (міщанка та селянка, козак, поет-мислитель тощо) в мистецтві модерна. «Гуцульський модерн» в творчості західноукраїнських митців. Нові тенденції та національні традиції в монументальному живописі. Розписи церкви Всіх Святих Києво-Печерської лаври (художники кола І. Їжакевича), каплиці Богородиці в храмі Серця Господня у Жовкві (Ю. Буцманюк).

Тема 7. Українське мистецтво I половини XX ст. Український авангард в історії вітчизняного мистецтва. Історія становлення авангардного руху в контексті

революційно-опозиційного менталітету кризового часу. Формування естетичних та світоглядних принципів авангардизму в українському мистецтві. Заперечення принципів академічного мистецтва, видово-жанрових та сюжетно-тематичних меж «старого» мистецтва, його традиційної гармонії на користь граничного індивідуалізму у виборі формальних пластичних засобів. Розвиток авангардизму в різних регіонах України протягом 1908-30 рр. Київ, Харків та Одеса як «центри історичного авангарду». Значення Салонів В. Іздебського у розповсюдженні нових напрямів як вітчизняного, так і європейського мистецтва. Критика Салонів з боку художників-реалістів. Авангардний рух у Харкові. Значення творчого доробку українських митців-новаторів в місцевому та світовому контекстах (О. Архипенко, Д. Бурлюк, К. Малевич, О. Екстер та ін.). Трагічна доля українського авангарду 20-х – 30-х рр. та створення єдиної радянської культури та формування «інтернаціональної» моделі радянського мистецтва. Формування мистецької ідеології в умовах диктатури пролетаріату. Політизація мистецтва. Двовимірність ідеології («реалізм – формалізм» та «пролетарське – буржуазне»). Монополізація реалістичного типу мистецтва. Соцреалізм в українському мистецтві 30-х – 50-х рр.; «форма» і «зміст» (правда і вимисел). Ідеологічні постулати, політичне навантаження «тоталітарного мистецтва». Образ «нового героя». «Безглузде одуріння» авангарду (формалізму) офіційною радянською критикою.

Тема 8. Українське мистецтво II половини XX – початку XXI ст. Мистецтво 60-х – 70-х рр. Специфіка розвитку українського мистецтва 60-х – 70-х рр.: розмежування творчих сил та формування індивідуальних творчих позицій. «Офіційне» та «неофіційне» мистецтво в реаліях радянської культури. Розвиток образотворчого мистецтва 60-х – 70-х рр.: провідні види та жанри; варіанти образно-тематичного рішення творів. Нові тенденції в галузі монументально-декоративного мистецтва. «Суворий стиль» в українському мистецтві. Творчість «шістдесятників» та «сімдесятників»: оновлення формальних засобів художньої мови, особливості сюжетно-тематичного ладу. Художній андеграунд в мистецтві 60-х – 70-х рр. Специфіка нонконформізму в українському мистецтві. Нове тлумачення української теми. Мистецтво 1980-х – 2000-х рр. Особливості розвитку мистецтва 80-х – 90-х: активне продовження узвичаєних художніх форм і методів та множинність варіантів нових мистецьких тенденцій. Розширення видово-жанрових меж «традиційних» мистецтв.

Сучасність як світоглядна категорія. Сучасні візуальні мистецтва: «образотворчість» та «візуальність». Консолідація молодіжного мистецького руху в українському мистецтві кінця 80-х – 90-х. «Нова хвиля» в українському мистецтві. Поступове «розкартинювання» образного мислення та реактивація нефігуративного живопису. Актуальне мистецтво в сучасних українських реаліях. Особливості розвитку мистецтва поч. XXI століття. Мистецтво на сучасному етапі.

Зв'язки українських митців зі світовим мистецьким процесом.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар є ефективною формою організації навчання у вищій школі. Семінар оскільки органічно поєднується з лекціями, вирішує навчальну, розвивальну, діагностично-корекційну і контролюючу функції та дозволяє вирішувати наступні дидактичні цілі:

- поєднання лекцій із самостійною навчально-пізнавальною діяльністю студентів;
- забезпечення системного повторення, поглиблення і закріплення знань за темою;
- розвиток навичок розумової праці, творчого мислення,
- розвиток уміння використовувати теоретичні знання на практиці;
- формування у студентів інтересу до науково-дослідної роботи;
- здійснення діагностики і контролю знань студентів, тощо

Сучасний семінар – різновид практичного заняття, який передбачає самостійне опрацювання студентами окремих тем і проблем відповідно до змісту навчальної дисципліни та обговорення результатів цього вивчення, представлених у вигляді тез, повідомлень, доповідей, рефератів тощо.

Кількість балів за роботу на семінарському занятті, виконання навчальних завдань нараховується з урахуванням наступних критеріїв:

- якість опанування матеріалом та його осмислення;
- повнота викладу (дотримання висунутих вимог);
- самостійність та своєчасність виконання;
- креативність.

З огляду на лаконічність курсу, програмою передбачено проведення семінарів за центральними темами курсу, а саме:

1. Дискурс національної ідентичності в мистецтвознавчих дослідженнях
2. Мистецтво України X – першої половини XVII ст. в контексті європейської культури
3. Мистецтво України XVII – середини XIX ст. в контексті розвитку європейської культури
4. Мистецтво України другої половини XIX – першої третини XX століття
5. Шляхи розвитку українського мистецтва у XX – першій чверті XXI ст.

Семінар 1. ДИСКУРС НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В МИСТЕЦТВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Питання для обговорення та
рекомендована література для підготовки:

- 1. Національна ідентичність як наукова проблема.**
- 2. Модус національного в контексті українознавства.**
- 3. Втрата ідентичності та «білі плями» в історії художньої культури**

Рекомендована література

1. Певний Б. Слава Візантії. *Майстри нашого мистецтва: Роздуми про мистців та мистецтво*. Нью-Йорк: Вільна Академія наук у США; Київ: Сучасність, 2005. С. 373-380.
2. Оленська-Петришин А. Допоки ж буде «російським»? Образотворче мистецтво. 1993. № 2. С. 20.
3. Андрєєва О. Національна безпека України в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією. К., 2009. <https://ipend.gov.ua/publication/andrieieva-o-m-natsionalna-bezpeka-ukrainy-v-konteksti-natsionalnoi-identychnosti-i-vzaiemovidnosyn-z-rosiieiu/>
4. Андрусів С. Реалізація модусу національної ідентичності в літературному творі http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/28631/Urys_126-128.pdf?sequence=1.
5. Гнатюк О. Прощання з імперією: українські дискусії про ідентичність. К., 2005. https://shron1.chtyvo.org.ua/Ola_Hnatiuk/Proschannia_z_imperiiieiu_Ukrainski_diskusii_pro_identychnist.pdf?
6. Демчук. Р. Національна ідентичність: український модус сприйняття. *Scientific Journal Virtus. November #9*. 2016. С. 10-16. http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13703/Demchuk_Natsionalna_identychnist_ukrainskyi_modus_spryiniattia.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Іванишин М. Дискурс національної ідентичності в українському постколоніальному літературознавстві. Дрогобич : Посвіт, 2015. <http://dontsov-nic.com.ua/wp-content/uploads/2016/02/Dyskurs.pdf> (с. 10-44)
8. Кравченко О. Культурологічний контекст культурної ідентичності. *Культура народів Причорномор'я*. 2011. № 196, Т. 2. С. 108-111. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54843/29-Kravchenko.pdf?sequence=1>
9. Сміт Е. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. К., 2010. https://shron1.chtyvo.org.ua/Smith_Anthony/Kulturni_osnovy_natsii_Iierarkhiia_zapovit_i_respublika.pdf?
10. Степико М. Українська ідентичність: феномен і засади формування. К., 2011. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-09/Ident-62307.pdf>

Семінар 2. МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ Х – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ. В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Питання для обговорення та рекомендована література для підготовки:

1. МИСТЕЦТВО КНЯЖОЇ ДОБИ: ПРОБЛЕМА УСПАДКУВАННЯ, АТРИБУЦІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК

Рекомендована література

Основна

1. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 2: Мистецтво середніх віків / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2010. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
2. Степовик Д. Історія української ікони Х – ХХ століть. Київ, 2004. С. 31-34; 151-168. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000795
3. Уманцев Ф. Мистецтво Давньої України: історичний нарис. Київ, 2002. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000479

Додаткова

4. Александрович В. Візантія і мистецька культура Княжої України: моделі взаємодії. *Вісник Львівського університету. Серія історична. 1999. Вип. 34. С. 55-72.* https://shron1.chtyvo.org.ua/Aleksandrovych_Volodymyr/Vizantiia_i_mystetska_kultura_kniazho_i_Ukrainy_modeli_vzaiemovidnosyn.pdf
5. Александрович В. Хрещення Київської Держави й утвердження Християнської мистецької традиції в Україні: Досвід епохи святого Володимира Великого. *Княжа доба: історія і культура. 2016. Вип. 10. С. 199-228.* <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179003/11-Alexandrovych.pdf?sequence=1>
6. Асєєв Ю. Мистецтво Давнього Києва. Київ, 1969.
7. Крвавич Д., Овсійчук В., Черепанова С. Українське мистецтво : Навчальний посібник: У 3х ч. Частина 2. Мистецтво III – XVI століть. Львів, 2004.
8. Логвин Г. З глибин. Давня книжкова мініатюра XI – XVIII ст. Київ, 1974.
9. Міляєва Л. Маріупольська ікона “Св. Георгій з житієм” . *Хроніка 2000, № 33. С. 305-319.*
10. Овсійчук В. Оповідь про ікону. Львів, 2000..
11. Овсійчук В. Українське малярство Х – XVIII ст.: Проблеми кольору. Львів, 1996
12. Ременяка О. Nigra sed Formosa: Занурена в печаль, проте прекрасна... Слідами мандрів ікони Богородиці Холмської / ППСМ АМУ. Київ, 2018. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Remenjaka_Ikona_block.pdf
13. Собор св. Софії в Києві: Книга-альбом / Авт. Тексту Г. Логвин.. Київ, 2001. – 352 с.
14. Терещенко Ю. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення стародавньої держави до кінця XVI ст. Київ, 1996. <https://scicenter.online/stolittya-seredni-ukrajina-scicenter/ukrajina-evropeyskiy-svit-narisi-istoriji-vid.html>
15. Фіголь М. Мистецтво стародавнього Галича. Київ, 1997.

2. СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВА В УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ДОБИ ПІЗНЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: ВІЗАНТІЙСЬКА СПАДЩИНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ВПЛИВИ

Рекомендована література

Основна

1. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 2: Мистецтво середніх віків / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2010. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
2. Степовик Д. Історія української ікони X – XX століть. Київ, 2004. С. 35-42; 169-192. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000795>
3. Уманцев Ф. Мистецтво Давньої України: історичний нарис. Київ, 2002. <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000479>

Додаткова

4. Александрович В. Пошуки київського пізньосередньовічного малярства. *Україна в Центрально-Східній Європі. 2015. Вип. 15.* С. 403-417. https://shron1.chtyvo.org.ua/Aleksandrovyeh_Volodymyr/Poshuky_kyivskoho_piznoserednovichnoho_maliarstva.pdf?
5. Запаско Я. Орнаментальне оформлення української рукописної книги. Київ, 1960.
6. Крвавич Д., Овсійчук В., Черепанова С. Українське мистецтво : Навчальний посібник: У 3х ч. Частина 2. Мистецтво III – XVI століть. Львів, 2004.
7. Логвин Г. З глибин. Давня книжкова мініатюра XI – XVІІІ ст. Київ, 1974.
8. Логвин Г. По Україні: Стародавні мистецькі пам'ятки. Київ, 1968.
9. Міляєва Л., Логвин Г. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII століть. Київ, 1963.
10. Овсійчук В. Оповідь про ікону. Львів, 2000. – 395 с.
11. Овсійчук В. Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. Львів, 1996.
12. Овсійчук В. Українське мистецтво XIV – першої пол. XVII ст. / Нариси з історії українського мистецтва. Київ, 1985.
13. Откович В. Світ очима народних митців: Українське народне малярство XIII – XX століть. Київ, 1991.
14. Свенцицька В. Українське станкове малярство XIV – XVI ст. і традиції візантійського мистецтва // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. – Київ, 1983. – С. 14-22.
15. Свенцицька В. І., Откович В.П. Українське народне малярство XIII - XX ст. Альбом. Київ, 1991.

3. РЕНЕСАНСІ ОЗНАКИ В АРХІТЕКТУРІ ТА МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ (ДО ПРОБЛЕМИ «УКРАЇНСЬКОГО РЕНЕСАНСУ»)

Рекомендована література

Основна

1. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 3: Мистецтво другої половини XVI – XVIII ст / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2011. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
2. Степовик Д. Історія української ікони X – XX століть. Київ, 2004. С. 43-62; 193-256. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000795
3. Уманцев Ф. Мистецтво Давньої України: історичний нарис. Київ, 2002. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000479

Додаткова

4. Александрович В. Західноукраїнські малярі XVI ст.: шляхи розвитку професійного середовища. Львів, 2000.
5. Драган М. Українська декоративна різьба XVI – XVII ст. Київ, 1970.
6. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст.. Київ, 1983.
7. Кривавич Д., Овсійчук В., Черепанова С. Українське мистецтво : Навчальний посібник: У 3х ч. Частина 2. Мистецтво III – XVI століть. Львів, 2004.
8. Логвин Г. З глибин. Давня книжкова мініатюра XI – XVIII ст. Київ, 1974.
9. Логвин Г. По Україні: Стародавні мистецькі пам'ятки. Київ, 1968.
10. Міляєва Л., Логвин Г. Українське мистецтво XIV – першої половини XVIII століть. Київ, 1963.
11. Мельник В. Церква св. Духа в Рогатині. Київ, 1991.
12. Нельговський Ю. Ренесанс в архітектурі України XVI – I половини XVII ст. // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. Київ, 1983. – С. 42-53.
13. Овсійчук В. Оповідь про ікону. Львів, 2000. – 395 с.
14. Овсійчук В. Українське мистецтво XIV – першої пол. XVII ст. / Нариси з історії українського мистецтва. Київ, 1985.
15. Свенцицька В. Українське станкове малярство XIV – XVI ст. і традиції візантійського мистецтва // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. – Київ, 1983. – С. 14-22.
16. Свенцицька В. І., Откович В.П. Українське народне малярство XIII - XX ст. Альбом. Київ, 1991.
17. Сидор О. Міські краєвиди й інтер'єри у творах Йова Кондзелевича в контексті архітектури ренесансу // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. Київ, 1983. – С. 67-73.
18. Степовик Д. Українська графіка XVI – XVIII століть: Еволюція образної системи. Київ, 1991.

Семинар 3.

МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ XVII – СЕРЕДИНИ XIX СТ. В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Питання для обговорення та рекомендована література для підготовки

1. ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО

Рекомендована література

Основна

1. Макаров А. Світло українського бароко: *монографія*. Київ: Мистецтво, 1996. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21TR=ukr0004751
2. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 3: Мистецтво другої половини XVI – XVIII ст / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2011. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
3. Степовик Д. Історія української ікони X – XX століть. Київ, 2004. С. 63-84; 259-300. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21TR=ukr0000795
4. Уманцев Ф. Мистецтво Давньої України: історичний нарис. Київ, 2002. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21TR=ukr0000479

Додаткова

5. Білецький П. Українське мистецтво другої половини XVII – XVIII ст. / Нариси з історії українського мистецтва Київ, 1981
6. Воїзницький Б. Микола Потоцький староста Канівський та його митці архітектор Б. Меретин і сницар І. Пензель. Львів, 2005.
7. Драган М. Українська декоративна різьба XVI – XVII ст. Київ, 1970.
8. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст.. Київ, 1983.
9. Логвин Г. З глибин. Давня книжкова мініатюра XI – XVIII ст. Київ, 1974.
10. Логвин Г. По Україні: Стародавні мистецькі пам'ятки. Київ, 1968.
11. Марченко Т. Козаки Мамаї. Київ, 1991.
12. Овсійчук В. Оповідь про ікону. Львів, 2000. – 395 с.
13. *Овсійчук В. А.* Майстри українського бароко. Київ, 1991
14. Откович В. Світ очима народних митців: Українське народне малярство XIII – XX століть. Київ, 1991
15. Сак Л. Українська ікона «Христос в точилі» (XVIII ст.) та її нідерландський графічний прототип // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. Київ, 1983. – С. 84-90.
16. Свенцицька В. Іван Руткович і становлення реалізму в українському малярстві XVII ст. Київ, 1966.
17. Сидор О. Творчість Йова Кондзелевича і українське мистецтво к. XVII – першої пол. XVIII ст. Київ, 1994.
18. Степовик Д. Українська графіка XVI – XVIII століть: Еволюція образної системи. Київ, 1991.
19. Таранушенко С. Наукова спадщина. Харківський період. Дослідження 1918-1932 рр. Харків: Видавець О.О. Савчук, 2011.
20. Шпак О. Українська народна гравюра XVII – XIX століть. Львів, 2006.

2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КЛАСИЦИЗМУ, РОМАНТИЗМУ І РЕАЛІЗМУ В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

Рекомендована література

Основна

1. Овсійчук В. Класицизм і романтизм в українському мистецтві. Київ, 2001.
2. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 4: Мистецтво XIX століття / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2006. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
3. Степовик Д. Історія української ікони X – XX століть. Київ, 2004. С. 85-98. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000795

Додаткова

4. Асеева Н.Ю. Українське мистецтво і європейські художні центри. Київ, 1989.
5. Говдя П. Коваленко О. Передвижники і Україна. Київ, 1978.
6. Жаборюк А. Український живопис останньої третини XIX – початку XX ст. Київ, 1990.
7. Іваненко О. А. Українсько-французькі зв'язки: наука, освіта, мистецтво (кінець XVII – початок XX ст.). Київ, 2009.
8. Крвавич Д., Овсійчук В., Черепанова С. Українське мистецтво : Навчальний посібник: У 3х ч. Частина 3. Мистецтво XVI – XX століть. Львів, 2005.
9. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис XIX – початку XX Сторіччя. Київ, 2007.
10. Лобановський Б., Говдя П. Українське мистецтво другої половини XIX – початку XX ст. Київ, 1989.
11. Марченко Т. Козаки Мамаї. Київ, 1991
12. Немцова В. Харківська пейзажна школа. Остання чверть XIX – початок XX століття. Київ, 2009.
13. Откович В. Світ очима народних митців: Українське народне малярство XIII – XX століть. Київ, 1991
14. Савицька Л. Український краєвид як мегатекст національного світобачення. Образотворче мистецтво. 2003. № 3. С. 5-10
15. Свенціцька В. І., Откович В.П. Українське народне малярство XIII - XX ст. Альбом. Київ, 1991.
16. Степовик Д. Українське мистецтво першої половини XIX століття / Нариси з історії українського мистецтва. Київ, 1982
17. Українське мистецтво на культурно-історичному тлі. Україна у зв'язку з її геополітичним розташуванням. Мюнхен, 1987
18. Шпак О. Українська народна гравюра ХУІІ – ХІХ століть. Львів, 2006.

3. МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА Т.Г. ШЕВЧЕНКА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Рекомендована література

1. Антонович Д. Шевченко-маляр. Київ, 2004.
2. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. Київ, 2009.
3. Овсійчук В. Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури. Львів, 2008.

Семінар 4.

МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ -- ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Питання для обговорення та рекомендована література для підготовки

**1. НОВАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ
КІНЦЯ ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.
(ІМПРЕСІОНІЗМ, ПОСТІМПРЕСІОНІЗМ, СИМВОЛІЗМ).**

Рекомендована література

Основна

1. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 5: Мистецтво ХХ століття / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2006—2007. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
2. Бабуніч Ю. Імпресіонізм в українському живописі доби модернізму: регіональні особливості. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Вип. 32. https://nam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/32_new/6.pdf
3. Павлова Т. Художньо-стилістичні напрямки в українському пейзажі І третини ХХ ст. (харківське мистецьке коло). *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2012. № 7. С. 115-117. http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2012_7_28
4. Склярєнко Г. Імпресіонізм в українському живописі. Особливості інтерпретації художнього досвіду. *Мистецтвознавство України*. 2010. Вип. 11. С. 16-22. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mysu_2010_11_5
5. Тузов В. Творчий експеримент та розширення видової структури українського мистецтва. *Історичний контекст культуротворчих інновацій : монографія*. / ПІСМ АМУ. Київ, 2013. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Tuzov_Block.pdf

6. Додаткова

7. Асеева Н.Ю. Українське мистецтво і європейські художні центри. Київ, 1989.
8. Іваненко О. А. Українсько-французькі зв'язки: наука, освіта, мистецтво (кінець ХVІІ – початок ХХ ст.). Київ, 2009.
9. Лагутенко О. Нариси з історії української графіки ХХ століття. Київ: Грані-Т, 2007.
10. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис ХІХ – початку ХХ Сторіччя. Київ, 2007.
11. Лобановський Б., Говдя П. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Київ, 1989
12. Мархайчук Н. Абстракція в мистецтві Харкові. Мистецтво Харкова в перспективі ХХ століття. *Харків. Мистецька мапа України. Живопис. Графіка. Скульптура*. Київ, 2012.
13. Місто ХА: Харків Авангардний. Проект-дослідження / Братков С., Коваль О., Мархайчук Н., Тумасян Т. К.: Національний художній музей, 2018
14. Немцова В. Харківська пейзажна школа. Остання чверть ХІХ – початок ХХ століття. Київ, 2009.
15. Савицька Л. Н. На шляху оновлення Мистецтва України у 1890-1910-ті роки. Харків, 2003. 468 с.
16. Таранушенко С. Наукова спадщина. Харківський період. Дослідження 1918-1932 рр. Харків: Видавець О.О. Савчук, 2011.

2. ПОШУКИ НАЦІОНАЛЬНОГО СТИЛЮ В УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ

Рекомендована література

Основна

1. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 5: Мистецтво ХХ століття / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2006—2007. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
2. Бабунич Ю. Національно-романтичні прояви стилю модерн (сецесії) в українському малярстві модернізму. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2020. Вип. 43. С. 20–25. <https://visnyk.lnam.edu.ua/visnyk/2020/43/yuliya-babunych-20-25>
3. Крюкова Г., Крюк О. Витоки формування національного стилю в українському образотворчому мистецтві ХХ – початку ХХІ століття. <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.08.11.html>
4. Тузов В. Творчий експеримент та розширення видової структури українського мистецтва. *Історичний контекст культуротворчих інновацій : монографія.* / ППСМ АМУ. Київ, 2013. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Tuzov_Block.pdf

Додаткова

5. Бондар-Терещенко І. У задзеркаллі 1910 – 1930-х років. К.: Темпора, 2009.
6. Лагутенко О. Нариси з історії української графіки ХХ століття. Київ: Грані-Т, 2007.
7. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис ХІХ – початку ХХ сторіччя. Київ, 2007.
8. Лобановський Б., Говдя П. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Київ, 1989
9. Немцова В. Харківська пейзажна школа. Остання чверть ХІХ – початок ХХ століття. Київ, 2009.
10. Савицька Л. Н. На шляху оновлення Мистецтва України у 1890-1910-ті роки. Харків, 2003. 468 с.
11. Савицька Л. Український краєвид як мегатекст національного світобачення. Образотворче мистецтво. 2003. № 3. С. 5-10 .
12. Соколюк Л. Проблема національного стилю в українському мистецтві першої третини ХХ століття (специфіка еволюції) *Вісник ХДАДМ.* 2002. № 4. С. 3-5.
13. Таранушенко С. Наукова спадщина. Харківський період. Дослідження 1918-1932 рр. Харків: Видавець О.О. Савчук, 2011.

3. УКРАЇНСЬКИЙ АВАНГАРД: СПАДЩИНА, ЗА ЯКУ ВАРТО БОРОТИСЯ

Рекомендована література

Основна

1. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 5: Мистецтво ХХ століття / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2006—2007. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
2. Дрофань Л. Дев'ятнадцяте грудня 1915 року: Один день в історії [«Чорний квадрат» Малевича]/ ПСМ АМУ. Київ, 2014. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Drofan_19_21_1915_razvorot.pdf
3. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ —ХХІ століть / ПСМУ. Київ, 2008. <http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Sydorenko.pdf>
4. Тузов В. Творчий експеримент та розширення видової структури українського мистецтва. *Історичний контекст культуротворчих інновацій : монографія.* / ПСМ АМУ. Київ, 2013. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Tuzov_Block.pdf
5. Шкандрій М. Авангардне мистецтво в Україні. 1910—1930: пам'ять, за яку варто боротися. Харків, 2021.

Допоміжна

6. Асеева Н.Ю. Українське мистецтво і європейські художні центри. Київ, 1989.
7. Бондар-Терещенко І. У задзеркаллі 1910 – 1930-х років. Київ:, 2009.
8. Лагутенко О. Нариси з історії української графіки ХХ століття. Київ: Грані-Т, 2007.
9. Личковах В. Естетика українського та польського авангарду: *монографія.* К., 2021. https://nakkkim.edu.ua/images/Instytutu/nauka/vydannia/Lychkovakh_Estetyka_ukrainskogo_ta_polskogo_avangardu.pdf
10. Лобановський Б., Говдя П. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Київ, 1989.
11. Мархайчук Н. Абстракція в мистецтві Харкові. Мистецтво Харкова в перспективі ХХ століття. *Харків. Мистецька мапа України. Живопис. Графіка. Скульптура.* Київ, 2012.
12. Місто ХА: Харків Авангардний. Проект-дослідження / Братков С., Коваль О., Мархайчук Н., Тумасян Т. К.: Національний художній музей, 2018
13. Павлова Т. Митці українського авангарду в Харкові. Харків: ГРАФПРОМ, 2014.
14. Савицька Л. На шляху оновлення. Мистецтво України у 1890-1910-ті роки. Харків, 2003.
15. Українське мистецтво на культурно-історичному тлі. Україна у зв'язку з її геополітичним розташуванням. Мюнхен, 1987

Семинар 5.

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА У XX – ПЕРШІЙ ЧВЕРТІ ХХІ СТ.

Рекомендована література

Основна

1. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. Том 5: Мистецтво ХХ століття / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2006—2007. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
2. Вишеславський Г. Contemporary art України — від андеграунду до мейнстріму / ППСМ АМУ. Київ, 2020. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Vysheslavsky_contemporary_art_of_Ukraine_2020.pdf
3. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – початку ХХІ ст.. Київ: ArtHuss, 2019. https://www.academia.edu/49874955/%D0%90%D0%BB%D1%96%D1%81%D0%B0_%D0%9B%D0%BE%D0%B6%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0_%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%B0_%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%9C%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%A5%D0%A5_%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%83_%D0%A5%D0%A5%D0%86_%D1%81%D1%82
4. Роготченко О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм / ППСМ АМУ. Київ, 2007. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Rogotchenko_Soc_Realism.pdf
5. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ — ХХІ століть / ППСМУ. Київ, 2008. <http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Sydorenko.pdf>

Допоміжна

1. Бернар-Ковальчук Н. Харківська школа фотографії: гра проти апарату. Харків: МОКСОР, 2020.
2. Бондар-Терещенко І. У задзеркаллі 1910 – 1930-х років. К.: Темпора, 2009.
3. Голубець О. Мистецтво ХХ ст.: український шлях. Львів: Колір ПРО, 2012
4. Дрофань Л. Дев'ятнадцяте грудня 1915 року: Один день в історії [«Чорний квадрат» Малевича]/ ППСМ АМУ. Київ, 2014. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Drofan_19_21_1915_razvorot.pdf
5. Зіненко, А. О, tempora! Або знову до проблеми термінології сучасних мистецьких процесів. *Художня культура. Актуальні проблеми.* 2017. Вип. 13. С. 37-47. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2017_13_7
6. Зубавіна І. Сучасний екранний наратив: Аксіологічний аспект. *Онтологія віртуального простору: Екранознавчі зшитки / ППСМ АМУ.* Одеса, 2021. С. 159-268. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Zubavina_EKRANOZNAVCHI_ZSHYTKY.pdf
7. Ландяк О. “Аудіовізуальне мистецтво” як концепт у сучасному мистецтвознавчому дискурсі. *Наукові записки ТНПУ ім. В.Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство, 36(1), 2017.*

- 213-223. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=NZT_NPUM_2017_1_32
8. Мархайчук Н. Абстракція в мистецтві Харкові. Мистецтво Харкова в перспективі ХХ століття. *Харків. Мистецька мапа України. Живопис. Графіка. Скульптура*. Київ, 2012.
 9. Мархайчук Н. Розвиток вітчизняного культурно-мистецького простору на межі 80—90-х рр.. ХХ ст.. *Культура і сучасність: Альманах*. К.: КДАККіМ 2004. 92-99.
 10. Михальчук О. Еволюція медіа у візуальному мистецтві та сучасний український досвід. К., 2020. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/17718>
 11. Петрова О. Сміх, автор, твір: 3 української візуальності 1960–2000-х / ППСМ АМУ. Київ, 2022. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Petrova-2022_laugh_author_work_fragments.pdf
 12. Петрова О. Третє Око : Мистецькі студії : Монографічна збірка статей. К. . 2015. https://uartlib.org/downloads/PetrovaTreteOko_uartlib.org.pdf (с. 33-47)
 13. Протас М. Українська скульптура ХХ ст. / ППСМ АМУ. Київ, 2006. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Protas_Ukrainska_skulptura_XX_stolittya.pdf
 14. Сидор О. La Biennale di Venezia: Мотори арту / ППСМ АМУ. Одеса, 2021. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/sydor_2021_text.pdf
 15. Склярєнко Г. Тенденції мистецтва другої половини 1980 – 1990-х років у контексті української культури // *Мистецтвознавство України* 1999: 36. наук. праць. - Вип. 1. Київ, 2000. – С. 127 – 135.
 16. Смирна Л. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві: Монографія / ППСМ АМУ Київ, 2017. <http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Smyrna-2017-pages-1-47.pdf>
 17. Стоян С. Медіа-теорія та медіа-технології у сучасних арт-проектах. *Художня культура. Актуальні проблеми*, 2019,15 (1), 90-94. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2019_15\(1\)_14](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2019_15(1)_14)
 18. Тормахова А. Візуальні практики та мистецтво в інтернет-просторі. *Художня культура. Актуальні проблеми*, 2019, 15 (1), 95-98. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2019_15\(1\)_15](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2019_15(1)_15)
 19. Чепелик О. Взаємодія архітектурних просторів, сучасного мистецтва та новітніх технологій, або Мультимедійна утопія / ППСМ АМУ. Київ, 2009. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Chepelyk_Vzayemodiya_arxitekturnyx_prostoriv.pdf

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Для оволодіння матеріалом курсу окрім аудиторної роботи значна увага приділяється самостійній роботі, яка є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Підготовка до аудиторних занять, до проміжного й підсумкового контролю знань відбувається згідно робочої/навчальної програми. Під час самостійної роботи передбачається:

- ✓ ознайомлення та конспектування навчальної літератури,
- ✓ перегляд навчальних та художніх відеофільмів,
- ✓ робота з ілюстративним та відео- матеріалом,
- ✓ інші форми роботи (у тому числі й творчі).

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Прадавнє мистецтво на території сучасної України.
2. Мистецтво княжої доби: спадщина, за яку варто боротися
3. Мистецтво Пізнього Середньовіччя та Ренесансу. «Український ренесанс» як явище східноєвропейського мистецтва
4. Мистецтво доби Бароко та його презентація в науковому дискурсі різних мистецтвознавчих шкіл
5. Українське мистецтво ХІХ ст. у світлі національно-культурного відродження
6. Українське мистецтво кінця ХІХ – початку ХХ ст.: у пошуках національного стилю.
7. Українське мистецтво І половини ХХ ст.
8. Українське мистецтво ІІ половини ХХ ст..
9. Мистецтво України ХХІ століття

РЕКОМЕНДАЦІ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ / РЕФЕРАТУ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА / РЕФЕРАТ є однією з можливих форм модульного (поточного) контролю знань під час дистанційного навчання, яка виявляє рівень навичок самостійної роботи з літературою, аналізу мистецької доби чи окремої пам'ятки тощо.

Оформлення контрольної роботи має бути виконаним на належному рівні за встановленим зразком. Загальний обсяг контрольної роботи становить 8-10 аркушів (формат А 4; шрифт – Time New Roman; кегль – 12; параметри оформлення сторінки: верхній та нижній береги – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 10 мм, інтервал між рядками – 1). Номери сторінок розташовуються у верхньому куті праворуч.

Структура контрольної роботи. Приблизний обсяг структурних частин контрольної роботи: титульний аркуш – 1 ар., зміст – 1 ар., вступ – 1 – 2 ар., текст основної частини за планом 5 – 7 ар., висновки (1 ар.), список використаних джерел (1 ар.).

Робота обов'язково має містити ілюстративний матеріал або презентацію. Ілюстрації не припустимо розміщувати в тексті; їх слід подавати в додатках, оформлюючи згідно встановлених вимог (одна ілюстрація на одному аркуші). У підписі ілюстрацій слід зазначити усю необхідну інформацію: автор (співавтор), назва, рік виконання, техніка, місце зберігання (знаходження).

Вибір теми контрольної роботи. Студенту надається право обрати тему контрольної роботи із списку, запропонованого викладачем, а за потреби скорегувати її, обов'язково навівши при цьому власні аргументи. В цьому випадку остаточне затвердження теми контрольної роботи здійснюється керівником контрольної роботи.

Текст контрольної роботи. Контрольна робота передбачає вільний вибір стилю тексту (науковий реферат, аналітичний огляд, доповідь, есе, стаття), що дозволяє студенту бути вільними у принципі побудови роботи, виборі ілюстративного матеріалу та ключових концепцій. Проте слід пам'ятати, що для позитивного результату студент має зробити не учнівський реферат на задану тему, а відносно самостійний текст з власними висновками та судженнями. Обов'язковою умовою є аналіз декількох мистецьких пам'яток, чому слід приділити не менше, ніж одну четверть обсягу контрольної роботи

Починати роботу над контрольною роботою слід із визначенням змістовних особливостей теми. На даному етапі роботи бажаним є попереднє ознайомлення з обраною літературою та навчальними виданнями задля визначення основного кола проблем, після чого розробляється структура роботи, яка нотується у вигляді розгорнутого плану основної частини.

План має містити від трьох до п'яти пунктів, які семантично відтворюють зміст визначених студентом проблем, що в свою чергу можуть передбачати підпункти. Крім того, в плані мають бути відображеними усі інші структурні частини контрольної роботи, а саме – вступ, висновки, список використаних джерел та, за наявності, додатки. Розроблений студентом план за суттю є змістом роботи, який розташовується одразу після титульного аркуша.

Роботу над текстом основної частини слід розпочати з ознайомлення та вивчення масиву літератури, яка виступає інформативною основою контрольної роботи, а також складання додатків (ілюстративного ряду). В подальшій роботі над темою поступово складається список використаних джерел (з розрахунку одне видання на одну сторінку основного тексту, тобто загалом має бути не менше семи позицій) та список ілюстрацій (якщо їх більше трьох). При написанні контрольної роботи дозволяється використання інформації з навчальних чи профільних сайтів Інтернету, які обов'язково слід внести до списку використаних джерел, вписавши їх до загального алфавітного ряду (кожен з них повинен бути описаний за назвою ресурсу або документу).

Робота над текстом контрольної роботи розпочинається з написання вступу, де визначається основне коло проблем. В тексті основної частини контрольної роботи подається матеріал, що пов'язаний не стільки з оглядом мистецьких подій, як з їх аналізом, з обумовленням їх зв'язків із загальним рухом європейської та вітчизняної культури. При цьому слід пам'ятати, що не менше третини основного тексту контрольної роботи мають складати безпосередні звернення до джерел – мистецьких пам'яток (які в свою чергу відбиваються в ілюстративному додатку). Текст роботи обов'язково має містити посилання на відповідну літературу. Відсутність посилань в тексті контрольної сприймається при перевірці як відвертий плагіат, що тягне за собою відповідні наслідки (див. наведені нижче критерії оцінювання). Наведення в тексті власної точки погляду на означену проблему має бути достатньо аргументованим.

Висновки, як обов'язкова частина контрольної роботи, повинні відбивати її основні положення. Працюючи над ними слід пам'ятати, що це – чи не сама вагома частина контрольної роботи. Скупість висновків також доводить низький рівень опанування матеріалом. Не достатнім зануренням в обрану (чи заявлену) тему.

Контрольні роботи, як правило, готуються протягом семестру і становлять частину самостійної роботи студента. Вчасно виконану контрольну роботу слід здати не пізніше як за тиждень до означеної дати підсумкової контролю знань.

За необхідності, її обговорення має проходити на відповідному семінарському занятті (або безпосередньо на заліковому тижні). Якісно виконана контрольна робота може бути рекомендована до обговорення на конференції.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Типологія трипільської кераміки.
2. Значення орнаменту в мистецтві палеоліту, неоліту на території сучасної України
3. Значення художньої культури античного світу для формування та розвитку українського мистецтва.
4. Розвиток кам'яної скульптури на території сучасної України до князівських часів
5. Пластика скіфо-сарматського мистецтва як відображення світобачення.
6. Архітектурні школи на території України за княжої доби та їх особливості.
7. Відмінності давньоруської київської ікони від візантійських зразків.
8. Стилiстичні особливості українського мистецтва ХІУ – першої половини ХУІ століття.
9. Фортифікаційна здчiсть України ХІУ – першої половини ХУІ століття.
10. Настінні розписи України ХІУ – першої половини ХУІ століття.
11. Особливості розвитку ікономалярства ХІУ – першої половини ХУІ століття.
12. Вплив західноєвропейських художніх традицій на розвиток українського мистецтва.
13. Стилiстичні зміни в українській архітектурі ХУІ – поч. ХУІІ століть.
14. Ренесансні риси в українському образотворчому мистецтві.
15. Скульптурне оздоблення фасадів та інтер'єрів в українському мистецтві ХУІ – поч. ХУІІ століть.
16. Особливості розвитку українського ікономалярства ХУІ – поч. ХУІІ століть.
17. Настінні розписи України ХУІ – поч. ХУІІ століть
18. Формування портретного жанру в українському мистецтві ХУІ – поч. ХУІІ століть.
19. Особливості розвитку дерев'яної здчості.
20. Стилiстичні особливості іконостасів ХУІ – поч. ХУІІ століть.
21. Проаналізуйте одну з пам'яток вказаного часу (накресліть план, дайте схематичне зображення).
22. Художнє життя в Україні другої пол. ХУІІ – поч. ХУІІІ століть (художня освіта, художник і суспільство, галерейно-музейне життя).
23. Формування стилю українського бароко: західноєвропейська та національна складова.
24. Архітектура українського бароко: європейські та національні традиції.
25. Дерев'яна архітектура та її вплив на формування національного варіанту барокової архітектури.
26. Особливості розвитку українського портрету.
27. Значення творчості майстрів жовківського осередку для розвитку українського живопису.
28. Народна картинка. Козак Мамай.
29. Еволюція іконопису за часів українського бароко.
30. Монументальний живопис ХУІІ ст. – ХУІІІ ст.

31. Українська графіка XVII ст. – ХУІІІ ст.
32. Риси стилю рококо в українському образотворчому мистецтві.
33. Проаналізуйте одну з пам'яток вказаного часу (накресліть план, дайте схематичне зображення, вкажіть стилістичні особливості).
34. Харківська пейзажна школа (на прикладі експозиції ХХМ)
35. Постать Олександра Архипенка в історії українського мистецтва
36. Постать Василя Єрмилова в історії українського мистецтва
37. Проблема національного стилю в українському мистецтві ХХ ст.
38. Живопис української сецесії
39. Послідовники Т. Шевченка в українському мистецтві ІІ пол. ХІХ ст.
40. Охарактеризуйте конструктивізм як архітектурний стиль.
41. Назвіть мистців Харківської школи живопису.
42. Вкажіть основні ознаки стилю модерн.
43. Визначте особливості сецесії в українській графіці.
44. Діяльність товариства пересувних виставок в Україні.
45. Жанрова картина в українському живописі другої половини ХІХ ст.
46. Вплив європейських художніх центрів на розвиток українського мистецтва ХІХ – поч. ХХ ст.
47. Модерн в українському мистецтві та архітектурі.
48. Розвиток української графіки ХІХ – поч. ХХ ст.
49. Піднесення національної школи пластики.
50. Народження, становлення та трагічна доля українського авангарду.
51. Школа М. Бойчука та її значення в історії українського мистецтва.
52. «Розстріляне відродження» в історії українського мистецтва.
53. Соцреалізм та нонконформізм в українському мистецтві.
54. Розвиток образотворчого мистецтва пострадянської України.
55. Сучасне мистецьке середовище Харкова.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА

1. Історія українського мистецтва. У 5ти тт. / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2006—2011. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005327>
 Том 1.: Мистецтво первісності та стародавнього світу. Київ, 2008.
 Том 2: Мистецтво середніх віків. Київ, 2010.
 Том 3: Мистецтво другої половини XVI – XVIII ст. Київ, 2011.
 Том 4: Мистецтво XIX століття. Київ, 2006.
 Том 5: Мистецтво XX століття. Київ, 2007.
2. Кравич Д., Овсійчук В., Черепанова С. Українське мистецтво : Навчальний посібник: У 3х ч. Львів, 2003—2005.
 Частина 1. Мистецтво від палеоліту до III ст. н.е. Львів, 2003.
 Частина 2. Мистецтво III – XVI століть. Львів, 2004.
 Частина 3. Мистецтво XVI – XX століть. Львів, 2005.
3. Білецький П. Українське мистецтво другої половини XVII – XVIII ст. / Нариси з історії українського мистецтва Київ, 1981.
4. Вишеславський Г. Contemporary art України — від андеграунду до мейнстріму / ІПСМ АМУ. Київ, 2020. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Vysheslavsky_contemporary_art_of_Ukraine_2020.pdf
5. Голубець О. Мистецтво XX ст.: український шлях. Львів: Колір ПРО, 2012
6. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України XX – початку XXI ст. Київ: ArtHuss, 2019.
<https://www.academia.edu/49874955/%D0%90%D0%BB%D1%96%D1%81%D0%B0%D0%9B%D0%BE%D0%B6%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D1%86%D1%96%D1%8F%D0%9C%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%D0%A5%D0%A5%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%83%D0%A5%D0%A5%D0%86%D1%81%D1%82>
7. Макаров А. Світло українського бароко: *монографія*. Київ: Мистецтво, 1996.
http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004751
8. Овсійчук В. Класицизм і романтизм в українському мистецтві. Київ, 2001.
9. Овсійчук В. Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. Львів, 1996.
10. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України XX — XXI століть / ІПСМУ. Київ, 2008. <http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Sydorenko.pdf>
11. Скляренко Г. Імпресіонізм в українському живописі. Особливості інтерпретації

художнього досвіду. *Мистецтвознавство України. 2010. Вип. 11. С. 16-22.*

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mysu_2010_11_5

12. Соколук Л. Проблема національного стилю в українському мистецтві першої третини ХХ століття (специфіка еволюції) *Вісник ХДАДМ. 2002. № 4. С. 3-5.*

13. Степовик Д. Історія української ікони Х – ХХ століть. Київ, 2004. [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000795)

[bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000795](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000795)

14. Уманцев Ф. Мистецтво Давньої України: історичний нарис. Київ, 2002.

[http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000479)

[bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000479](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000479)

15. Шкандрій М. Авангардне мистецтво в Україні. 1910—1930: пам'ять, за яку варто боротися. Харків, 2021.

ДОДАТКОВА

1. Александрович В. Візантія і мистецька культура Княжої України: моделі взаємодії. *Вісник Львівського університету. Серія історична. 1999. Вип. 34. С. 55-72.*

https://shron1.chtyvo.org.ua/Aleksandrovych_Volodymyr/Vizantiia_i_mystetska_kultura_kniazhoi_Ukrainy_modeli_vzaiemovidnosyn.pdf?

2. Александрович В. Західноукраїнські малярі ХУІ ст.: шляхи розвитку професійного середовища. Львів, 2000.

3. Александрович В. Пошуки київського пізньосередньовічного малярства. *Україна в Центрально-Східній Європі. 2015. Вип. 15. С. 403-417.*

https://shron1.chtyvo.org.ua/Aleksandrovych_Volodymyr/Poshuky_kyivskoho_piznosere_dnovichnoho_maliarstva.pdf?

4. Александрович В. Хрещення Київської Держави й утвердження Християнської мистецької традиції в Україні: Досвід епохи святого Володимира Великого. *Княжа доба: історія і культура. 2016. Вип. 10. С. 199-228.*

<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179003/11-Alexandrovych.pdf?sequence=1>

5. Андрєєва О. Національна безпека України в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією. Київ, 2009.

<https://ipiend.gov.ua/publication/andrieieva-o-m-natsionalna-bezpeka-ukrainy-v-konteksti-natsionalnoi-identychnosti-i-vzaiemovidnosyn-z-rosiiei/>

6. Асеева Н.Ю. Українське мистецтво і європейські художні центри. Київ, 1989.

7. Асеев Ю. Мистецтво Давнього Києва. Київ, 1969.

8. Бабунич Ю. Імперсіонізм в українському живописі доби модернізму: регіональні особливості. *Вісник Львівської національної академії мистецтв. Вип. 32.*

https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/32_new/6.pdf

9. Бабунич Ю. Національно-романтичні прояви стилю модерн (сецесії) в

- українському малярстві модернізму. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2020. Вип. 43. С. 20 –25. <https://visnyk.lnam.edu.ua/visnyk/2020/43/yulya-babunych-20-25>
10. Бернар-Ковальчук Н. Харківська школа фотографії: гра проти апарату. Харків: МОКСОР, 2020.
11. Воїзницький Б. Микола Потоцький староста Канівський та його митці архітектор Б. Меретин і сницар І. Пензель. Львів, 2005.
12. Гнатюк О. Прощання з імперією : Українські дискусії про ідентичність. Київ, 2005.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Ola_Hnatiuk/Proschannia_z_imperiieiu_Ukrainski_dyskusii_pro_identychnist.pdf?
13. Говдя П. Коваленко О. Передвижники і Україна. Київ, 1978.
14. Де Кураторство / Упорядники: В. Лук'янець, К. Носко. Х., 2017.
15. Демчук. Р. Національна ідентичність: український модус сприйняття. Scientific Journal Virtus. November #9. 2016. С. 10-16.
http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13703/Demchuk_Natsionalna_identychnist_ukrainskyi_modus_spryiniattia.pdf?sequence=1&isAllowed=y
16. Драган М. Українська декоративна різьба ХVI – ХVII ст. Київ, 1970.
17. Дрофань Л. Дев'ятнадцяте грудня 1915 року: Один день в історії [«Чорний квадрат» Малевича]/ ППСМ АМУ. Київ, 2014.
http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Drofan_19_21_1915_razvorot.pdf
18. Жаборюк А. Український живопис останньої третини ХІХ – початку ХХ ст.. – Київ, 1990.
19. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в ХVI – ХVIII ст.. Київ, 1983.
20. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. Київ, 2009.
21. Запаско Я. Орнаментальне оформлення української рукописної книги. Київ, 1960.
22. Зіненко, А. О, tempo! Або знову до проблеми термінології сучасних мистецьких процесів. *Художня культура. Актуальні проблеми. 2017. Вип. 13. С. 37-47.* http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2017_13_7
23. Бондар-Терещенко І. У задзеркаллі 1910 – 1930-х років. К.: Темпора, 2009.
24. Зубавіна І. Сучасний екранний нарратив: Аксиологічний аспект. *Онтологія віртуального простору: Екранознавчі зшитки / ППСМ АМУ.* Одеса, 2021. С. 159-268. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Zubavina_EKRANOZNAVCHI_ZSHYTKY.pdf
25. Іваненко О. А. Українсько-французькі зв'язки: наука, освіта, мистецтво (кінець ХVII – початок ХХ ст.). Київ, 2009.
26. Іванишин М. Дискурс національної ідентичності в українському постколоніальному літературознавстві. Дрогобич, 2015. <http://dontsovnyc.com.ua/wp-content/uploads/2016/02/Dyskurs.pdf> (с. 10-44)

27. Кравченко О. Культурологічний контекст культурної ідентичності. *Культура народів Причерномор'я*. 2011. № 196, Т. 2. С. 108-111.
<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/54843/29-Kravchenko.pdf?sequence=1>
28. Крюкова Г., Крюк О. Витоки формування національного стилю в українському образотворчому мистецтві ХХ – початку ХХІ століття.
<https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.08.11.html>
29. Лагутенко О. Нариси з історії української графіки ХХ століття. Київ: Грані-Т, 2007.
30. Ландяк О. “Аудіовізуальне мистецтво” як концепт у сучасному мистецтвознавчому дискурсі. *Наукові записки ТНПУ ім. В.Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*, 36(1), 2017. 213-223. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=NZTNPUm_2017_1_32
31. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис ХІХ – початку ХХ Сторіччя. Київ, 2007.
32. Личковах В. Естетика українського та польського авангарду: *монографія*. К., 2021.
https://nakkim.edu.ua/images/Instytuty/nauka/vydannia/Lychkovakh_Estetyka_ukrainskogo_ta_polskogo_avangardu.pdf
33. Лобановський Б., Говдя П. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Київ, 1989.
34. Логвин Г. З глибин. Давня книжкова мініатюра ХІ – ХУІІІ ст. Київ, 1974.
35. Логвин Г. По Україні: Стародавні мистецькі пам'ятки. Київ, 1968.
36. Логвин Г. Українсько-польські зв'язки ХІV – ХV ст. // *Українське мистецтво у міжнародних зв'язках*. Київ, 1983. – С. 22-31.
37. Мархайчук Н. Абстракція в мистецтві Харкові. *Мистецтво Харкова в перспективі ХХ століття. Харків. Мистецька мапа України. Живопис. Графіка. Скульптура*. Київ, 2012.
38. Мархайчук Н. До проблеми термінології мистецьких явищ ХХ ст. *Вісник ХДАДМ: Зб. наук. пр.* Х.: ХДАДМ, 2002. № 12. С. 35 – 46.
39. Мархайчук Н. Розвиток вітчизняного культурно-мистецького простору на межі 80—90-х рр.. ХХ ст.. *Культура і сучасність: Альманах*. К.: КДАККіМ 2004. 92-99.
40. Марченко Т. Козаки Мамаї. Київ, 1991.
41. Мельник В. Церква св. Духа в Рогатині. Київ, 1991.
42. Михальчук О. Еволюція медіа у візуальному мистецтві та сучасний український досвід. К., 2020. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/17718>
43. Міляєва Л. Маріупольська ікона “Св. Георгій з житієм” // *Хроніка 2000*, № 33. С. 305-319.
44. Міляєва Л., Логвин Г. Українське мистецтво ХІV – першої половини ХУІІ століть. Київ, 1963.
45. Місто ХА: Харків Авангардний. Проект-дослідження / Братков С., Коваль О., Мархайчук Н., Тумасян Т. К.: Національний художній музей, 2018
46. Наконечний Є. Украдене ім'я: Чому “русини” стали українцями. Львів, 2001.

47. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття / ІПСМ АМУ; Ред.-упоряд. О. О. Авраменко; У 2х кн. Київ, 2006.
48. Нельговський Ю. Ренесанс в архітектурі України XVI – I половини XVII ст. // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. Київ, 1983. – С. 42-53.
49. Немцова В. Харківська пейзажна школа. Остання чверть XIX – початок ХХ століття. Київ, 2009.
50. Овсійчук В. Оповідь про ікону. Львів, 2000. – 395 с.
51. *Овсійчук В. А.* Майстри українського бароко. Київ, 1991.
52. *Овсійчук В. А.* Мистецька спадщина Тараса Шевченка у контексті європейської художньої культури. Львів, 2008.
53. Оленська-Петришин А. Допоки ж буде «російським»? Образотворче мистецтво. 1993. № 2. С. 20.
54. Откович В. Світ очима народних митців: Українське народне малярство XIII – ХХ століть. Київ, 1991.
55. Павлова Т. Художньо-стилістичні напрямки в українському пейзажі I третини ХХ ст. (харківське мистецьке коло). *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв.* 2012. № 7. С. 115-117. http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2012_7_28
56. Павлова Т. Митці українського авангарду в Харкові. Харків: ГРАФПРОМ, 2014.
57. Певний Б. Роздуми про мистців та мистецтво. Нью-Йорк: Вільна Академія наук у США; Київ: Сучасність, 2005.
58. Петрова О. Мистецтвознавчі рефлексії: Історія, теорія та критика образотворчого мистецтва 70-х років ХХ ст.– поч. ХХІ ст.: Зб. ст. Київ, 2004.
59. Петрова О. Сміх, автор, твір: З української візуальності 1960–2000-х / ІПСМ АМУ. Київ, 2022. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Petrova-2022_laugh_author_work_fragments.pdf
60. Петрова О. Третє Око : Мистецькі студії : Монографічна збірка статей. К. . 2015. https://uartlib.org/downloads/PetrovaTreteOko_uartlib.org.pdf (с. 33-47)
61. Протас М. Українська скульптура ХХ ст. / ІПСМ АМУ. Київ, 2006. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Protas_Ukrainska_skulptura_HH_stolittya.pdf
62. Пуцко В. Вивчення давньоруського мистецтва // ОМ. – 1992. - № 2. – С. 10 – 14.
63. Ременяка О. Nigra sed Formosa: Занурена в печаль, проте прекрасна... Слідами мандрів ікони Богородиці Холмської / ІПСМ АМУ. Київ, 2018. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Remenjaka_Ikona_block.pdf
64. Роготченко О. Венеційський бієнале до соціалістичного реалізму і після // Українське мистецтво. – 2003. – № 2. – С. 5 – 14.
65. Роготченко О. Соціалістичний реалізм і тоталітаризм / ІПСМ АМУ. Київ, 2007. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Rogotchenko_Soc_Realism.pdf
66. Савицька Л. Н. На шляху оновлення Мистецтва України у 1890-1910-ті роки. Харків, 2003. 468 с.
67. Савицька Л. Український краєвид як мегатекст національного світобачення. Образотворче мистецтво. 2003. № 3. С. 5-10 .

68. Сак Л. Українська ікона «Христос в точилі» (XVIII ст.) та її нідерландський графічний прототип // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. Київ, 1983. – С. 84-90.
69. Свенцицька В. Іван Руткович і становлення реалізму в українському малярстві ХУІІ ст.. Київ, 1966.
70. Свенцицька В. Українське станкове малярство ХІV – ХVІ ст. і традиції візантійського мистецтва // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. – Київ, 1983. – С. 14-22.
71. Свенцицька В. І., Откович В.П. Українське народне малярство ХІІІ - ХХ ст. Альбом. Київ, 1991.
72. Сидор О. La Biennale di Venezia: Мотори арту / ІПСМ АМУ. Одеса, 2021. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/sydor_2021_text.pdf
73. Сидор О. Міські краєвиди й інтер'єри у творах Йова Кондзелевича в контексті архітектури ренесансу // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. Київ, 1983. – С. 67-73.
74. Сидор О. Творчість Йова Кондзелевича і українське мистецтво к. ХУІІ – першої пол. ХУІІІ ст. Київ, 1994.
75. Скляренко Г. «Новий» живопис 1960-х років у контексті часу та історичній перспективі // Родовід. – 1995. – № 12. – С. 5 – 19.
76. Скляренко Г. Тенденції мистецтва другої половини 1980 – 1990-х років у контексті української культури // Мистецтвознавство України'1999: Зб. наук. праць. - Вип. 1. Київ, 2000. – С. 127 – 135.
77. Смирна Л. Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві: Монографія / ІПСМ АМУ Київ, 2017. <http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Smyrna-2017-pages-1-47.pdf>
78. Сміт Е. Д. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. Київ, 2010. https://shron1.chtyvo.org.ua/Smith_Anthony/Kulturni_osnovy_natsii_ierarkhiia_zapovit_i_respublika.pdf?
79. Собор св. Софії в Києві: Книга-альбом / Авт. Тексту Г. Логвин.. Київ, 2001. – 352 с.
80. Соколюк Л. Графіка бойчукістів –Х.- Нью-Йорк, 2003.
81. Соловйов О. Неокласика та мультимедія // Українське мистецтво. – 2003. – № 2. – С. 21 – 24.
82. Степико М. Українська ідентичність: феномен і засади формування. Київ, 2011. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-09/Ident-62307.pdf>
83. Степовик Д. Українська графіка ХУІ – ХУІІІ століть: Еволюція образної системи. Київ, 1991.
84. Степовик Д. Українське мистецтво першої половини ХІХ століття / Нариси з історії українського мистецтва. Київ, 1991.
85. Стоян С. Медіа-теорія та медіа-технології у сучасних арт-проектах. Художня культура. Актуальні проблеми, 2019,15 (1), 90-94. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2019_15\(1\)_14](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2019_15(1)_14)

86. Таранушенко С. Наукова спадщина. Харківський період. Дослідження 1918-1932 рр. Харків: Видавець О.О. Савчук, 2011.
87. Терещенко Ю. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення старокиївської держави до кінця ХУІ ст. Київ, 1996. <https://scicenter.online/stolittya-seredni-ukrajina-scicenter/ukrajina-evropeyskiy-svit-narisi-istoriji-vid.html>
88. Тормахова А. Візуальні практики та мистецтво в інтернет-просторі. Художня культура. Актуальні проблеми, 2019, 15 (1), 95-98. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2019_15\(1\)_15](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=khud_kult_2019_15(1)_15)
89. Тузов В. Творчий експеримент та розширення видової структури українського мистецтва. *Історичний контекст культуротворчих інновацій : монографія.* / ІПСМ АМУ. Київ, 2013. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Tuzov_Block.pdf
90. Українське мистецтво в полікультурному просторі. Київ, 2000.
91. Українське мистецтво на культурно-історичному тлі. Україна у зв'язку з її геополітичним розташуванням. Мюнхен, 1987.
92. Фіголь М. Мистецтво стародавнього Галича. Київ, 1997.
93. Чепелик О. Взаємодія архітектурних просторів, сучасного мистецтва та новітніх тех нологій, або Мультимедійна утопія / ІПСМ АМУ. Київ, 2009. http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Chepelyk_Vzayemodiya_arxitekturnyx_prostoriv.pdf
94. Шпак О. Українська народна гравюра ХУІІ – ХІХ століть. Львів, 2006.
95. Ярема Д. (партріарх). Іконопис Західної України ХІІ-ХVІІ ст. У 2х книгах з таблицями. Львів, 2005, 2017.

Навчально-методичне видання

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО У СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за спеціальністю

021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»,
галузь знань 02 «Культура та мистецтво»

Укладач:

Мархайчук Наталія Віталіївна, кандидат мистецтвознавства, доцент

Комп'ютерний набір і верстка: Н.Мархайчук

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 25.05.2023 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. _____ Тираж 100. Зам № _____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК